

Asia: VN/27126/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöasioiden käsittelystä Lupa- ja valvontavirastossa sekä eräksi muiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto

Huomiot hallituksen esityksen yleisperusteluihin (esityksen luvut 1-5 ja 8-12)

Saimaa ilman kaivoksia ry kiittää mahdollisuudesta lausua käsiteltävänä olevasta hallituksen esityksestä ja siihen liittyvistä muista lakimuutoksista. Yhdistyksemme, joka keskittyy erityisesti vesistöjen ja luonnon suojeluun, haluaa tuoda esiin seuraavat huolenaiheet koskien tekeillä olevia lakimuutoksia:

Luonnonsuojelunäkökulman heikentyminen "yhden luukun periaatteessa"

Esityksen mukainen "yhden luukun periaate" ympäristölupia myönnettäessä voi merkittävästi heikentää luonnonsuojelullisten näkökohtien huomioimista. Keskittämällä päätöksenteon Lupa- ja valvontavirastolle on olemassa vaara, että ympäristövaikutusten arviointi jää riittämättömäksi, erityisesti silloin kun kyseessä ovat suuria taloudellisia intressejä palvelevat hankkeet, kuten kaivostoiminta. Erityisesti vesistöihin kohdistuvat hankkeet vaativat tarkempaa ja perusteellisempaa arviointia, sillä näillä on laajoja ja pitkäkestoisia vaikutuksia ekosysteemeihin ja paikalliseen biodiversiteettiin.

"Yleisen edun" määritelmän epäselvyys ja päätöksentekoprosessi

Laissa mainittu "yleinen etu" on määritelty epämääräisesti, mikä jättää tilaa tulkinnalle ja saattaa johtaa tilanteisiin, joissa taloudelliset intressit asetetaan etusijalle luonnon- ja ympäristönsuojelun kustannuksella. Yhdistyksemme katsoo, että "yleinen etu" tulisi määritellä tarkemmin, painottaen ympäristön ja luonnon suojelun ensisijaisuutta. Lisäksi on tärkeää selkeyttää, kuka on vastuussa lupien myöntämisestä silloin, kun hankkeet uhkaavat suojeltavia luontoarvoja ja -alueita. Päätöksenteossa tulisi varmistaa riittävä ympäristöasiantuntemus ja riippumattomuus taloudellisista intresseistä.

Vaikutukset vesistöihin ja paikallisiin ekosysteemeihin

Yhdistyksemme on erityisen huolissaan esityksen vaikutuksista vesistöihin, jotka ovat herkkiä ja kriittisiä ekosysteemejä. Kaivoshankkeiden nopeutettu lupaprosessi voi johtaa siihen, että ulkomaisten kaivosyriyten malminetsintä- ja kaivoslupia myönnetään entistä nopeammin, ilman että niiden todellisia vaikutuksia vesistöihin ja laajempaan ympäristöön arvioidaan riittävästi. Vesistöihin kohdistuvien toimintojen vaikutukset voivat olla vakavia ja pysyviä, mikäli niitä ei arvioida ja valvota asianmukaisesti.

Riittämätön kuulemis- ja osallistamisprosessi

Lakimuutokset vaikuttavat myös kansalaisten ja paikallisyhteisöjen osallistumismahdollisuuksiin ympäristövaikutusten arviointiprosessissa. On kriittistä, että paikallisyhteisöillä, asiantuntijoilla ja kansalaisjärjestöillä säilyy todellinen mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja tuoda esiin ympäristöön liittyviä huolenaiheita. Yhden luukun periaatteen myötä tämä mahdollisuus saattaa kaventua, mikä ei ole hyväksyttävää demokraattisessa yhteiskunnassa.

Johtopäätös

Saimaa ilman kaivoksia ry vastustaa hallituksen esityksen mukaisia lakimuutoksia nykyisessä muodossaan. Yhdistyksemme vaatii, että ympäristönsuojelunäkökohdat otetaan ensisijaiseksi tekijäksi lupaprosesseissa ja että "yleisen edun" määritelmä tarkennetaan siten, että se asettaa luonnon ja ympäristönsuojelun etusijalle. Lisäksi tulee varmistaa, että paikallisyhteisöillä ja ympäristöasiantuntijoilla on aito mahdollisuus osallistua ympäristövaikutusten arviointiin ja päätöksentekoon.

Toivomme, että eduskunta ja hallitus harkitsevat lakimuutosten vaikutuksia huolellisesti ja asettavat luonnon ja ympäristönsuojelun ensisijaiseksi kansalliseksi eduksi.

Saimaa ilman kaivoksia ry

1 luku Yleiset säännökset

-

2 luku Yhteyspisteviranomainen

-

3 luku Asioiden käsittely Lupa- ja valvontavirastossa

-

4 luku Eräiden lupamenettelyiden yhteensovittaminen

-

5 luku Yhteiskäsittely

-

6 luku Asioiden ratkaiseminen

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

-

Laki vesilain muuttamisesta

-

Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

-

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta, VN asetusmuutosluonnos ympäristövaikutusten arvioinnista ja asetusmuutoksen muistio

-

Muut lakiehdotukset

-

Muut kommentit

-

Mink Miisa
Saimaa ilman kaivoksia ry